

Zazpi poema

Pako ARISTI

1

Zer itsaso ikusten dugu
itsasoa begiratzen dugunean!
Zer dakusa
begi bakoitzak,
ez bada gogoan
gorderik dauden oroitzapenek
osatutako itsasoa!

Izan liteke arbasoek
nabigatu zuten muga hautsia,
kresalak kaskoetan kilima eginez,
edo amodioa ezagutzera
eman zien apaindura narea,
une erabakigarri hori
ausaz mozorroturik.

Izan liteke bizi oso bati
zentzua eman eta deblauki
ebatsi zion mamua,
izan liteke gau bakartien enbatan
bakardadea baretu zien damua.

Poetak hitzak jartzen dizkio,
arrantzaleak tretzak,
berekin daramatza egunsentiak
eta gazteen ametsak.

Zer itsaso ikusten dugu,
zer dakusa
begi bakoitzak,
ez bada jaurti genizkion
itaun guztiak itzulian
dakartzan itsaso!

2

Zortzietan iristen dira goizero
portuko tabernara,
harrizko sei arku
ipar haizearen babesean,
eta toldo urdin bat
sarri diren egun euritsuen estalpe.
Toldorik urdinena zerua, ordea,
oskarbi denean.

Eulogio da gurpil-aulkian dakartena,
patroirik onena,
elektronikarik gabe ikusten zituen
itsasoaren erraiak, barbalea bezala
gaueko arrainen ardora,
'erria sareak istriborrera!'.
Harekin datorrena Fermintxo,
baforeko sukaldaria 45 urtez.

Ikusi dituzte sareak lehertzear
-malko mikatzak tantaka
milaka isatsen dirdira artean-,
laino beltzak trostan
eta eguzkia ezta isurtzen.
Albarekin jaikitzen ziren,
ostantzarekin erretiratzen.

Hondora joateko zorian egon dira bitan,
Azoresen parean eta Irlandatik bueltan.
Ezagun dituzte uraren kolore guztiak:
Itsas urdina, itsas bare;
itsas berde, nerabe;
itsaso zuri, hilotz-landare.

Fermintxo ezkondu zen, Eulogio ez.
Baina itsasoa utzi zutenean
-itsasoak ez zaitu inoiz uzten-
Fermintxok jarraitu zuen
patroiarentzat kozinan egiten.
Kofradiak arrantzaleentzako etxeak
egin zituenean Eulogiok mendi aldera
zegoen bat aukeratu zuen.
Fermintxo sukaldean ikustea aski zuen
itsasoan zegoela sentitzeko.

Hamabost urterekin
itsasoratu ziren biak.
Hamabost egunen aldearekin
hilko dira.
Itsasoan bizitako oro
itsatsia zeramaten
lehorrean ere,
pasio isilduak,
elkarri begiratzeko
modu samur bat,
kresal eginik
bihotzean.

3

Aldika, abisu edo logikarik gabe,
izan ez nintzen haiek
agertzen zaizkit begien aurrean.

Segundo gutxi irauten dute,
flash bat baino ez sarritan,
baina berehala ezagutzen ditut
izateari uko egin nien pertsonaiak.

Herriko jaietan gurinezko neska
ilehoriaren bikotea izan nintekeen,
gauero umeak utzitako bakean
lokartzen dena
bular guriei oraturik.

Izan nintekeen jatetxea algaraz
betetzen duen senitarte
ugari bateko buru,
edo alaba Kebabera daraman
aita goibel-banandua,
mugikorrarekin borroka galduan.
Izan nintekeen funtzionarioa,
edo Himalayak gainditzen dituen
eskalatzaile ile-horia.

Neu izateko erabakiarekin
asmatu ote nuen?
Ezin erantzun diot galderari,
ni izan ez nintzen haiek ere
esan beharko luketelako
nola joan zaien ni izan gabe.

Izana eta izan gabea,
bien durundiaz dago egina
nire gogoia.

4

Eguna argitu aitzintxe
 eskuare handia, txikia,
 erratza eta salabardoa
 motxilan sartu
 eta abiatzen da Ana
 hondartza garbitzera.
 Lana gustatu egiten zaio,
 Bere eskaintza da
 munduaren edertasunari,
 hartaz gozatzen den orori.

Hondartza txukuntzea goizero
 agure bat dutxan sartzea bezala da.

Egungentiaz maitemindurik dago
 (milaka argazki egin dizkio)
 zorionetik hurbilen dagoen oreña
 baita haren agerpena.
 Ezabatzen du iragana,
 eta ekartzen gugana
 egun ezberdinen aukera.
 Egungentia du ahizpa bikia,
 kolore berberaz jantziak
 daude biak.

Jaso dituen hondakinak
 kontsumismoaren historia dira:
 galtzak, kuleroak, mikrouhinak,
 garbigailu bat, aspiragailua, telebista,
 eta behin behi bat
 bururik gabe;
 behi bat,
 ez izurde bat hiltzorian.
 Eta misterioaren hondarrak:
 traje baten pieza guztiak
 txukun tolesturik,
 eta izakia falta.

Edo zapatak: nora doa
zapatak lagata joan dena?

Itsasoak ez du ezer eramaten,
itzulian dakar guztia:
hondoko itsasoak amesgaiztoen gisan
jasoko ditu hondakinik astunenak
hondartzara, gure jarreraren ispilu.

Baina txikitasunean dago
haren minaren neurria.

Zeinen zikina dagoen
egunsentia da zelatari:
goizero milaka plastiko zatiz
betetzen baitu harea
Ipar eta Mendebaleko haizea denean.
Hondartza nola, horrela
itsasoaren sabela.

Baina hondartza ez da
itsasoaren oka-leku soilik.
Behin ume baten gorpua
aurkitu zuen hondartzan.
Egun gutxi zeuzkan.
Ingurura begiratu zuen,
baina ez zegoen inor,
errukiak mundutik ihes
egin balu bezala.

Uhinek ez zuten gorpua ukitu,
ezin senda zezaketela
balekite bezala.

Hura ez zuen itsasoak ekarri.

5

Iristen da egun berri bat
eta ni pozak txoratzen
jaikitzen naiz ohetik.

Kantari ateratzen naiz,
eta jendea harritu egiten da,
baina ni harritzen naiz
haien harridurarekin,
ez baitira bizitzaz harritzen,
nitaz baizik.

Egun berri bat,
zer izango ote,
zer ikusiko dut
eta zer entzungo,
zenbat begirada
eta zenbat emozio,
eta ezer ez balitz ere berdin dio:
egun berri bat ez da
xemaiko bat patrikan.
Esnatzen zarenean daukazun guztia
da egun berria.

Eta jendea dakusat
automata bihurturik,
eguna nola gaudituko
nola gainetik kenduko
-beste bat gutxiago egutegian-
egun ideal batera iristeko.

Baina egunek ez dute
egutegirik ezagutzen,
haien handitasuna dohain
eskaintzen dizute
etorkizunaren amesgaiztotik
esna zaitezten.

6

Ez galdu begi-bistatik
17 urteko gazte hura,
narrasa izango zen, ile-luze,
zulatzeaz galtza bakeroak,
alkandora maiztu samar bat,
baina dena emateko prest zegoen
zu geroztik egon ez zaren moduan,
inoiz ez zuen dirurik patrikan
ez zuelako inoiz ezer
gordetzen beretzat.

Ez begirik kendu
17 urteko gazte horri,
dena apurtzeko prest zegoen,
baina lagun leialenari
aurre egingo zion
inor lotsatan ez uzteko.
Ez zintuen inoiz traizionatuko,
ez zuri inor traizionatzen lagako;
hain zitzaion naturala
emandako hitza betetzea!
Hain zitzaion normala
esanda bezala bizitzea!
Bestekoz bizitzea zitzaion zaila,
gauza bat esan eta bestea eginez!

Izango zen txoro-haizea,
gingo zuen zurrut soberan,
baina haren begietan ez zenuen
errezelarik kausituko,
mesfidantzarik edo
komententziatzeko keinurik,
zure egonezina estaltzeko
erabiltzen dituzun horiek.

Kasu 17 urteko gazte horri,
zeu izan zinelako.
Hari begiratzeko prest bazaude
bidean zenbat galdu duzun
erakutsiko dizu,
urtero 17 urte
betetzeari uzi zenion
egunetik.

7

Ni Gu naiz,
umetan Gu nintzen bezala
amarekin batean,
haren altzo beroan.

Gu izan nintzen anai-arrebekin,
Gu lagunekin
Gu maiteekin.

Gu egin ninduten
erlijioarekin,
Gu ideia politikoekin
Gu pentsamenduekin.

Baina gero...

Ni horren baitan
zer Ni zegoen bilatzera
abiatu nintzen
Gu guztiengandik aparte.

Maisu batzuen bila hasieran,
sinetsi nituen
esaldi ederrak,
jaioterriko Gu hura
gainditzen zutenak,
*'Prest zaudenean
agertuko da maisua'*,
eta holakoak.

Iraganeko Gu guztietatik
aske nintzenez
eskainiko zitzaidala
Gu berri bat,
funtsezkoa, askatzailea,
behin betikoa.

Baina egia aurkitu badut,
hori izan da
ez dagoela maisurik
zeu izan ez zintezkeenik
zeuretzako.

Bidaia luze baten ondoren,
despedida askoren ondoren,
Gu izatera
iritsi naiz berriro,
baina alde batekin:
gizakiena baino
naturarena da
nire Gu
izateko modua.